

IZHAJA VSAK DAN

Več od sedmih in polnih 5., od ponedeljka ob 9. zjutraj. Posamične številke se prodajajo po 3 nvt. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Fojtovi, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele številke po 5 nvt. (10 stot.).

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1. kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm, tiskarice, zabavne, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inšerlatni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in utočljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenega naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5.20, za pol leta Kron 2.60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik **STEFAN GODINA**. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Tiskarna Tiskarna „Edinost“ vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti številka 18.

Polno-hranilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Otvoritev novega poslojja trg. zbornice v Opavi.

Govor ministra Weisskirchnerja.

OPAVA 23. Pri današnji slavnostni otvoritvi poslojja trgovske zbornice je imel trgovski minister Weisskirchner govor, v katerem je rekel, da je ravno v tako resnih časih tempotrebneje, da se vsi oni, ki spadajo gospodarski vkup, tudi gospodarski združijo, da bi v tem združenju pripomogli s polnim povdankom do veljave svojim pravičnim zahtevam. Ni več daleč čas, ko bo treba začeti misliti na obnovo trgovinskih pogodb. Minister prosi zato zbornico iskreno, naj za časa preskrbi vse stvarne predpriprave, da bodo za časa dana vodila za avstrijsko trgovsko politiko leto 1917. ki naj bi služila obecnemu blagru in uredila pravilno izravnavo med producenti in konsumentami.

Sijamski kralj umrl

BANGKOK 23. Sijamski kralj je umrl. Kraljem je proglašen prestolonaslednik.

Kolera.

RIM 23. V zadnjih 24 urah je obolelo v neapoljski provinciji 6 in umrlo 7 oseb za kolero. V rimski provinciji so umrle v istem času tri osebe.

Brazilija priznala portugalsko republiko.

RIO DE JANEIRO 23. Brazilija je priznala portugalsko republiko.

Homatije v Grški.

ATENE 23. Venizelos je stavil v seji zbornice vprašanje zaupnice. Pristaši Rhalisa in Mauromihalisa so pri tem zapustili zbornico. Zato je morala biti seja radi nesklepčnosti zaključena. Venizelos namerava podati demisijo.

Ponesrečen francoski vojaški zrakoplovec.

DOUAI 23 (Francija). Stotnik Mariout je padel iz vojaškega aeroplana 100 metrov visoko in bil pri tem smrtno ranjen. Aparat je bil pri tem popolnoma razbit.

C. kr. državne železnice in — nemški „narodni svet“.

II.

Zdajle bi lahko še enkrat ponovili vse, kar smo že kdaj slišali v naši javnosti o gospodarski koristi in potrebi železnice ravno pri nas na jugu. Za vsako deželo, za vsako pokrajino posebej bi mogli navesti dovolj tehničnih vzrokov, ki nam dokazujejo gospodarsko stagnacijo, če ne propadanje, vsled nobenih ali pa

slabih zvez z zunanjim svetom. Pa kaj bi! Dovolj smo se že bavili s tem.

Danes se rajši pogovorimo, kako je na železnicah, ki so pri nas, odkod in zakaj so in komu služijo!

Najprej lahko trdimo, da bi mi še danes ne imeli nobene železnice, če bi tu prihajale v poštev samo koristi naših gospodarsko zaostalih dežel. Pri gradnji posamičnih prog je namreč odločeval vedno vojni minister, ki je hotel imeti železnico iz strateških ozirov. In nemški „Volksrat“ je pri tem pridno kalkuliral in odločil končno korist za nemške dežele. O bohinjski železnici vemo, da so jo gradili v potrjenje odkritih in prijeteljskih odnosov z Italijo in na željo in povelje iz — Berlina. Nemška država je hotela imeti ugodno in kratko zvezo z Bismarkovim idealom, našim Trstom! Zato, da je utrdila in razširila svoj levantaki promet na eni strani po celini, na drugi strani s severonemškim Lloydom.

Kdor se zanima za tarife in komercialni razvoj iz Nemčije doli na naš jug, odkar je bila otvorena ta železnica, je spoznal, da tarifna in nacionalna gospodarska politika nemške države ni obrodila slabih uspehov.

No, tu bi morda kdo trdil, da imamo tudi mi svojo korist od tako pomnoženega prometa. Na prvi pogled bi bilo to do sledno in razumljivo.

In vendar ni tako! Predno zapišemo naslednje vrste, moramo povdariti, da mislimo tu edino naše! Italijanskih slepcev ne moremo izpreobračati.

Čimveč in čim boljših zvez si je pri pobila Nemčija z našo državo, — a posebno z našim edinim in največjim morskotrgovskim pristaniščem, — tembolj je rastel pri nas nemški kapital — tu v Trstu vidimo in občutimo to najbolj. Nemška država si ni odprla s temi zvezami samo novih trgov, novih trgovskih prevozišč, ki bi se utegnili komu zdeti morda le tranzitnega pomena: nasprotno, nemška država si je to po svoji ekspanzivni in agresivni gospodarski politiki vse še povečala v najugodnejšem oziru, a si je poleg tega vsled naše obnemoglosti prešibkih moči in vsled kratkovidnosti naše vlade in vsled upliva po hohenzollernskem duhu prepojenega nemškega narodnega sveta — ustvarila pri nas ugodnih (in kakor kaže) stalnih tal, dober trg, za nemški velekapital....

Mi, ki živimo v Trstu, ozirimo se le okoli sebe, preštejmo kapitalistična podjetja; zavode, tovarne itd., in potem si izračunajmo: koliko je tu nemškega, a koliko avstrijskega, domačega kapitala, in kam gre

posredni bližini. Ureditve najinega skupnega stanovanja prepuščam tebi; za sedaj, sprva, bi bilo najbolje, da si vzameva meblirane sobe, kajti, kaj da hočeš sedaj, tega ne vem — — —

„Toda, kar hočeš, ti!“

„To imam, in to ostane nespremenjeno.“

„Kako srečen si ti — — —“

„To pride tudi pri tebi še, dete! Pomisli, da sem jaz še enkrat tako star, nego ti! V mladosti je malokdo srečen.“

„Ampak ti mi obljubiš — — — da bom? — — — Da?“

Izsiljeno, boječe je zvenelo to vprašanje.

On jo je pogledal s svojimi globoko ležečimi, temnimi očmi:

„Mnogo zahtevaš od mene, dete moje; in vendar ti obljubljam. Seveda ne smeš misliti, da pride sreča od tam, od kjer jo pričakuješ; kajti, ti jo pričakuješ danes od tega, čez leto zopet od onega, — danes od desne, jutri od leve. Tako se sreča ne pušča uloviti. Tiho je treba biti, čisto tiho! — — — In ne se ozirati ne na desno, ne na levo; temveč treba gledati v notranjost, v bistvo stvari! — — — potem

ogromni relativni in absolutni dobiček vseh teh tujih podjetij?!!

Toda vse to je samo eno zlo — drugo, najhujše, in nas najbolj zadevajoče je nacionalna politika, ki najbujnejše cvete na vsakemu kilometru železniških prog po našem jugu.

Z nemško nacionalno idejo, katere nositelji so arogantni, naduti in brezobzirni bismarkovci in prusaši najbolj strupenega kova, s to največjo našo sovražnico, ki hoče rasti in se utrditi na naših grobovih, se bomo bavili v naslednjih številkah obširnejše. Izjavljamo pa že danes, da ne bomo posegali daleč od naslova tega članka. Osliskati in orisati hočemo marveč le nezasišano stremenje in delovanje nemškega „Volksrata“ na naših železnicah.

Polet preko Oceana.

Človeško hrepenenje po premaganju ovir, ki jih sile narave stavljajo na pot, ne pozna mej. Človek je predrl gore in odstranil ovire, ki mu jih je stavljalo morje proti občejanja z enega kontinenta na drugega. In sedaj hoče zagospodovati še v zraku.

Potem, ko je Bleriot v svojem aeroplanu srečno preletel morski kanal La Manche, med Francijo in Anglijo, so bili doseženi že najrazličnejši rekordi, katerih zadnji je bil polet preko Alp, pri čemur je mladi avijatik Chavez svoj uspeh plačal z življenjem.

Sedaj pa je hotel znani ameriški zrakoplovec Wellman preleteti v zrakoplovu atlanski Ocean, to je, priti po zrakoplovu iz Amerike v Evropo. Njegovo podjetje je, kakor je že znano iz brzojavk, ponesrečilo. Vendar morda ne bo brez interesa za naše čitatelje, ako jim na kratko povemo, kdo je ta predzri mož, ki je hotel prvi priti v zrakoplovu iz Amerike v Evropo.

Walter Wellman je začel svojo precej avanturiško karijero kakor časnikar, a se je odločil pozneje, da postane raziskovalec severnega pola. Leto 1894 je prvič poskusil, da bi prodril iz Spitzbergov proti severnemu polu. Takrat je mislil priti na severni pol s sanmi, a se je moral vrniti, — kakor je rekel — zato, ker mu je led razbil ladijo. Prinesel je iz te ekspedicije le nekaj fotografij. Več uspeha je imel letu 1899, ko je prodril do 82 stopinje severne širine.

Od takrat je mislil Wellman na to, da bi prodril z zrakoplovom na severni pol. Pridobil je za to idejo več bogatih ljudi ter pustil graditi v Parizu vodilen zrakoplov, s katerim se je podal leta 1906 na otok dänen, severno od Spitzbergov. Potem,

pa pride sreča, tihih korakov.... to je mir, spoznanje — — —

„Tega ne umejem povsem....“

Kako naj bi tudi? Ampak jaz te hočem naučiti, — samo vbogati me moraš. Ne vtrnjati se in obstajati — ampak vedno naprej!“

Njo je spreletelo in dvignila je k njemu oči, kakor v hipni preplašenosti.

Naprej! — — — Zopet je zaslišala tisti večni „govor“ iz svojih otroških dni

— zopet je zažvižgal bič okrog njenih ušes, in postalo jej je nenkrat mrzlo!

tako mrzlo, kakor v tistih zgodnjih megljenih jutrih, če so brez usmiljenja potegnili z nje toplo, mehko odejo. — — —

Droška je obstala.

„Tukaj smo“, je dejal Delten.

Vodil jo je po stopnjicah pokritih s tankim tepihom, do drugega nadstropja. Na hodniku je stala prijazna, še mlada gospa:

„Kar notri, gospoda! Soba je v najlepšem redu; na mizo sem postavila nekaj zelenja in rož, da izgleda ličneje in da ne bo gospici dolgčas po domačem vrtu.“

Bila je štrikotna, kvadratna soba,

ko je svet več tednov čakal na poročilo o ekspediciji, je Wellman naznanil, da je ta polet odložil na prihodnje leto. Leto 1907 se je Wellman tudi res vzdignil s svojim zrakoplovom „America“ da bi v njem preletel 1006 kilometrov dolgo pot iz Spitzberga do severnega pola; ali zopet se je premislil. Leto 1909 se je zopet ponavljala ista igra. Vendar pravi Wellman, da ima še vedno upanja, da pride zrakoplovom na severni tečaj; samo je hotel še preje napraviti v istem zrakoplovu pot iz Amerike v Evropo. Ta polet pa se je, kakor že omenjeno, ponesrečil. Po vsem tem, kar so strokovnjaki v zrakoplovni zadevi brez izjeme izjavljali o Wellmanovem poskusu, tudi ni bilo drugo pričakovati.

Kakor se more razvideti iz vse Wellmanovo minolost in predpriprav, je slo tu več za avanturiško bravuro, nego pa za poskus, ki naj bi res dosegel praktičnega uspeha! In velika sreča je, da so si on in njegovi spremljevalci sploh rešili življenje. To pa seveda ne bo oviralo drugih, da ne bi poskusili doseči to, kar se je ponesrečilo Wallmanu. In morda niti ni več tako daleč čas ko prvi zrakoplov ponesse človeka preko Oceana.

Volilni boj na Hrvatskem.

Zagreb 21. X.

C. — Kakor bomba je delovala na vse tukajšnje politike brez razlike mnenja vest, da bo ban Tomašić kandidiral v prvem volilnem okraju stolnega mesta Zagreba.

Ta vest se različno komentira, ali vsi odločno obsojajo ta najnovejši korak bana Tomašića. „Pokret“ opozarja na svoječasno izjavo Tomašića, da njega se nič ne tičejo „kandidature izven strank“, ker on da ni nasproten koaliciji. S tem svojim korakom se je Tomašić vnovič pokazal kakor hudega nasprotnika koalicije. S tem svojim korakom je še poojstril spor med sabo in koalicijo. Zadnje niti, ki so ga še vezale s koalicijo, so popokale. Nastal je popoln razdor.

In to je — nova situacija! A rekli bi tudi lahko: stara v pohujšani izdaji!

Iz raznih volilnih okrajev prihajajo glasovi o nasilstvih vladnih organov proti kandidatom koalicije.

V delniško-čabarskem okraju kandidira znani politik in urednik reškega „Novega lista“ Fran Supilo. Dozdaj nima protikandidata, vendar nameruje frankofurtimeši postaviti mu protikandidata.

Koalicija je postavila dosedaj 68. Tomašić 52, Starčevićanci 32, frankofurtimeši 52, Radičevci (kmečka stranka)

trezna in nezasebna, kakoršne so pač vse sobe, namenjene za oddajanje. Sredi sobe je bila razvrščena z rdečim ripsom preoblečena garnitura, ob strani „mala ozka postelja, in nerazmerno velika pisalna miza; na stenah je viselo par oljnatih tiskov, in pa neka (očividno po fotografiji) trdo in leseno izdelana risba: portré mladega moža. —

Gospodinja je vjela Idunin pogled, ki je bil obstal za par trenutkov na tej sliki. —

„To je neki študent, ki je stanoval pri nas; bil je v tretjem semestru, medicinec. Ko je bil moj mož težko bolan, je pomagal prav pridno negovati ga. Potem smo mu iz hvaležnosti dali napraviti po njegovi fotografiji to sliko, pa je ni vzel sabo. Mu, pač ni ugajala. Kaj boljšega pa nismo vedeli, in deset kron je stala.“

Tako govoreča je postavljala prtljago lepo h kraju in potem potimala prijazno: „Naj pač gospoda oprostite za trenutek, moram pogledati v kuhinjo. Zajuterk prinesem takoj; gospica bo pač lačna!“

Iduma je stopila k oknu.

(Pride še.)

PODLISTEK.

Hrepenenje.

Ljubavna zgodba.

„Veliko prtljage imaš seboj“, je spregovoril končno on. Njo je spreletelo. Vprašala je, kakor da se opróšča:

„Ali se ti zdi?“

On se je zamislil za hip.

„Vedno je bolje, da se ne vlačiš nič starega v novo življenje.“

Glasno, skoro nerazločno je marmarala na to:

„Tako novo si sicer nisem mislila — — — bolj nekako nadaljevanje — — —“.

„Tvojih sanj?“ je dopolnil on vprašanje. —

In ker ni nič odgovorila, je počasi zmignil z glavo.

„Ne, dete, tega jaz nisem mislil tako. Učiti bi se morala — misliti, ne sanjariti!“

Zdrnila se je na lahko, kakor da jo je pobožal mehek dih snežnikov.

Komaj opazen smehljaj je hušnil preko njegovih ozkih, medlih ustnic.

„Najel sem za te sobe v moji me-

35. socijalisti 20, srbski radikali 15 kandidatov. „Divjakov“ kandidira 8. Je torej 280 kandidatov v 88 volilnih okrajih — povprečno 3 kandidatje na vsak volilni okraj.

Domače vesti.

Gg. odbornike polit. društva „Edinost“ uljudno vabim k današnji važni seji, ki se vrši v „Slovanski Čitalnici“ ob 3. popoldne. Predsednik.

Zahtevajmo v svojem jeziku! — Prejeli smo: Te dni ste priobčili pod gornjim ali sličnim naslovom notico, v kateri pozivate našince, da od vsakogar, o katerem vedo, da je Slovenec, ali da zna slovenski, zahtevajo vse le v svojem materinem jeziku. To bi bilo prav, ali ni še dovolj. Jaz bi posegel dalje in bi zahteval več, namreč: ne le da vsakogar, o katerem vemo, da je Slovenec ali da zna slovenski, nagovarjamo slovenski, marveč vsakogar, o katerem ne vemo za gotovo, da ni Slovenec in da ne umeje slovenski! Čim ne vemo tega pozitivno, nagovarjamo vsakogar slovenski brez izjeme, in še le potem, ko smo se uverili, da nas res ne umeje, bodimo mu na uslugo tudi v drugem jeziku!

Kakemu internacionalcu, ali pa kakemu v narodnem pogledu brezspolnemu blazirancu se bode zdelo to malenkostno, smešno. Za nas druge pa, ki želimo od srca, da si naš element v jezikovno meanih krajih utrde pozicijo in da pride naš jezik do spoštovanja, ugleda in veljave, ki hočemo torej svojemu narodu zagotoviti v teh krajih obstanek, uspešen razvoj — za nas to ni malenkost, marveč jeden neizogibnih predpogojev za gradbo narodne bodočnosti!

Malenkost! bagatela! Tako govorijo tisti, ki iz lenobe ali komeditete nočejo delati in eksponirati, ali pa so že povsem brezčutni vspricho nevarnosti, ki grozi pogubiti naš narod!

No, hvala Bogu: vsi znaki kažejo, da se v naši masi, počasi sicer, a stalno krči število taci izgubljenih sinov in se množi vojska zvestih boriteljev, ki hočejo da — živimo tudi tu svoje narodno življenje — enakovredni, enakoveljavni in enako spoštovani s sodeželani druge narodnosti!

Do teh neizgubljenih veljaj naš gornji apel!

Izredno seje N. D. O. Vse odbornike N. D. O. in one zaupnike, ki so bili poklicani na izredno sejo minole srede, prosim naj blagovole priti tudi na nocojšnjo sejo, ker se bo nadaljevalo z zapričetim delom. Začetek seje ob 7. uri in pol v društvenih prostorih. I. podpredsednik.

Korupcija pri državni železnici. — Višji inšpektor c. kr. državnih železnic gospod Maurice Hoffman pl. Aspernborg pojde v pokoj dne 31. t. m. Mož ima 37 let službe in bo za to dobival pokojnino v znesku polne plače, to je 6400 kron in 1000 kron stanarine. Do tu je stvar popolnoma v redu in ne bi bilo nič ugovarjati. Gospod Hoffman pl. Aspernborg je služil 37 let in on ima po zakonu pravico do pokojnine. Ali ta plemeniti gospod, ki vstopi dne 31. t. m. v pokoj kakor višji nadzornik c. kr. drž. železnic s pokojnino v skupnem znesku 4200 kron, nastopi dne 1. novembra pri isti c. kr. drž. železnici mesto dijurnista z dnevno plačo 7 kron. Bilo bi o takem gospodarstvu škoda gubiti kako besedo. Naslov, ki smo ga dali tej notici, pové dovolj! Pika!

Siranka pretepačev! Tako bi smeli nazivati italijansko stranko v Istri po tem, da so v deželnem zboru celo prvaki in odličnjaki stranke — in to še na posvečenem nedotakljivem mestu parlamentarnizma — pozivali za vsako grdo delo sposobno sodrga na pobijanje političnih nasprotnikov.

Naj ne misli nikdo, da se je zgodilo le slučajno v hipu velikega duševnega razburjenja, ko človek ne more nadvladovati samega sebe. Kdor je sodoživljal zgodovino istrskih bojev v zadnjih desetletjih, kdor je gledal z lastnimi očmi, kako se od italijanske strani ves narodno politični boj z neizprosno konsekvenco vodi po proslulem Bartolijevem geslu: *Osar tutto!* — kdor je — z eno besedo — kedaj stal z italijanskimi politiki v brju lice v lice: ta ve, da je podivjanje čustev, ki je bru-

talnost povzdignila v — zistem in jo sankcioniralo kakor najpriljubljeneje bojvno sredstvo v političnem boju!

Kar se je n. pr. dogajalo povodom obiska puljske N. D. O. v Trstu: razbite šipe, vandalsko razbijanje kavarnu z nožiči v roki, razbite glave — vse to je bilo le praktično izvajanje rečenega zisteme. In izvajalo bi se bilo — kakor doznajemo iz „Polaer Tagblatta“ — da ni tega... plemenitega namena preprečil goli slučaj. Rečeni nemški list pripoveduje namreč, da je bil poslanec Mandić v Puli, a italijansko... kulturni „Giornaletto“ je pisal potem, da more Mandić govoriti o sreči, da ni nikdo opazil njegove navzočnosti v Puli, ker sicer...!

Ozirom na ta izliv plemenite laške duše pripominja „Polaer Tagblatt“, da to, kar se daja sklepati iz vsikla v „Giornaletto“, nikakor ni v čast italijanski stranki, ker kaže, da je v njej individuvov, ki bi bili takoj pripravljeni koga pobijati le zato, ker je politični nasprotnik. A to bi bilo — vsikla puljski-nemški list — skrajno nečasten čin. In „Giornaletto“ se še naslaja na misli — poboja na poslancu Mandiću!! Takov čin bi bil vsega zaničevanja vreden; in žalostno bi bilo, ako bi med italijanskim prebivalstvom imeli premoči elementi, ki ne umejo političnega boja kakor strankarskega boja, ampak le kakor osebno sovražstvo. A na adresu „Giornaletta“ vsikla „Polaer Tagblatt“. „Mi bi bili srečni, ako bi se v gotovih krogih uveljavil nazor, da tudi v častitarski polemiki morajo veljati gotovo temeljna pravila — dostojnost!“

Puljski nemški list naj nam ne zameri, ako mu odkriti povemo, da italijanske stranke v Istri še ne poznajo!!

Tržaška mala kronika.

Poskus samomora. Trgovinski vajenec Jurij Frisch, star 17 let, iz Trsta, stanujoč v ul. Molin piccolo 7, je izpil včeraj v javnem vrtu količino karbolne kisiine. Redar ga je našel, spravil v kočijo in ga peljal v bolnišnico, kjer so ga pridržali v opazovalnici. Zdi se, da vzrok tiči v nesrečni ljubezni.

Drug poskus samomora. Marija Potočnik, stara 54 let, stanujoča v ul. Belvedere št. 19, je predsončjem o polnoči skočila v morje z nabrežja Mandracchio. Dva redarja sta jo rešila. Ker je bil tam zraven mož, s katerim ona živi, jo je isti s pomočjo zdravniške postaje peljal domov.

Društvene vesti.

Letni redni občni zbor graškega „Sokola“ se vrši dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih „Zum grünen Anger“ Leonhardstrasse št. 3 z običajnim vspeedom. Slovanski gostje dobro došli!

DAROVI

Otroški vrtov v mestu. V ta namen so darovali: Ivan K., Anton Z., Anton V. in Ivan Č. vsak po 2 K.; Josip T., Fran Š., Andrej R., Fran M., Matej G., Alojzij V. in Ante Turčin vsak po 1 K.; Karel Z. 60 st.; Fran K. 40 st.; Anton P. in Peter L. po 30 st.; skupaj 16 K 60 st.

Deset kron in 60 st. te zbirke se je naložilo pri „Trgovski obrtni zadrugi“ v prid bodočemu otroškemu vrtcu v mestu a 6 K se je vporabilo v pokritje primanjkljaja v računu za nam že znano nabavo šolskih potrebščin družbeni šoli sv. Cirila in Metoda v ulici Acquedotto od strani istih rodoljubov.

Naše gledališče.

Ob dobro obiskanem gledališču sta se sinoči igrala dva komada, igraza „Vampirji“ in burka „V civilu“, oboje v splošno zadovoljnost, toliko glede igranja, kolikor glede hitrega tempa. O igrah prinesemo posebno kritiko.

Tržaška gledališča.

POLITEAMA ROSSETTI. Danes odmor.

EDEN. Varijetetna predstava.

Vesti iz Štajerske.

Nemci se uče slovenščine. Zadnji čas prirejajo razna nemška društva takozvane jezikovne tečaje za svoje ude. V Mariboru se je tak tečaj že začel. Priredi ga podružnica Südmarke. V Gradcu samem, kjer vlada kakor znano največje sovražstvo proti

Zaloga in delavnica F. VIDALI, Trst via S. Lazzaro 22
za kožuhovalne
Prejemlje naročbe, poprave in čiščenje vsakovrstnih kožuhoval.
Shranjuje kožuhovalne z Jamstvom zoper kakoršno si bodi škodo

Jabolka ::

raznovrstna, fina, namizna in za
mošt ima na prodaj

IVAN KOVAČIČ

KOZJANE pošta Divača **KOZJANE**
v Razpošilja vsaki množini. - Cene zmerno.

ANTON SKERL

mehanič, zaprisoženik svedenec

TRST, Carlo Goldenijev trg št. 11

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“

Številna in cenovno izredno nizka zaloge, ki se prebala gumičastih, avtomobilskih, in motokolesnih. Zaloge pripravljene za točilo prve lastne delavnice za popravila sil, vzmeti, koles, motokoles itd.
Velika zaloga pripadkov po tovar cenah.
TELEFON Stav 1784

Slovenci! Slovani! Poslužujte se vsi
edine slovenske

urarne in zlatarne

v Trstu, Via del Rivo 26.

Vsako popravo jamči se za 2 leti, istotako
tudi vsako naročnino.

Prihaja tudi na dom. Svoji k svojim!

Udani Alojzij Povh.

Velike nove prodajalnice pohištva in tapetarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadlon št. 6 - Telefon 22-85 (hlša gledališča Fenice)

Dva oddelka: Fino pohištvo — Navadno pohištvo. Cene zmerno.

Bogata izbira izbira popolnih sob od 300 do 4000 kron. Jedilne sobe. Sprejemne
in kadilne dvorane v najnovejšem slogu. — SPECIJALITETA: Železno in medeno pohištvo

Bogata izbira vsakovrstnih stolic. — Popolne opreme in posamezni deli.

R. Gasperini, Trst

Telefon št. 1974. SPEDITER Via Economio št. 10

Prevozno podjetje

o. kr. avstrijskih drž. železnic

Sprejme razcarinjane kakoršnegasibodi blaga iz mitne, dostavljanje na dom.

POŠILJATVE, POTEGA KOVČEGOV. NAJDOGOVORNEJŠE CENE.

Zastopstvo trdke „CEMENT“

Tovarna cementa „PORTLAND“ v Spljetu.

PRODAJA NA DROBNO CENE BREZ KONKURENCE.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu svojo

pekarno : in : sladščičarno

Trst, ul. Sette Fontane 834 (vogal Donadoni)

Prodaja celi dan svež kruh vsake vrste in slaščice ZALOGA
MOKE iz prvih mlinov. — Vsakovrstni praplečenci (Biscottini).

JOSIP VATOVEC.

: Postrežba :

tudi na dom.

Avt. civilni zemljemerec

Kristjan Pertot

se je preselil v Via Commerciale št. 3

I. nadstropje, Telefon 2376

Priporoča se slavnemu občinstvu kot edini
slovenski zemljemerec.

Kdor odpotuje

Bogata zaloga zadnjih novosti kovčkov, torb, torbic, športnih potrebščin itd.

naj se preskrbi z
vsem potrebnim v
novi trgov. D. ARN-
STEIN, Ali'Alpinista
TRST, Va San
Sebastiano št. 7.

: MLUVI ČESKY :

vsemu, kar je slovenskega, je društvo „Anker“ začelo s pripravi za slovenski „šprahkurz“ za trgovske uslužbenke. Nemški listi jasno povedo, za kakšne namen bo služil ta tečaj: „S priučitjem slovenščine se mora dati Nemcem možnost, da zasedejo prosta mesta v različnih trgovinah in trgovkah na Spodnje-Stajerskem, kjer se zahteva znanje obeh deželnih jezikov. S tem se bo izpodrinilo marsikatero Slovenca, a Nemci bodo prišli do svojega kruha marsikje, kjer sedaj poslujejo Slovenci.“

Tiho in podrobno delo. Nemški „Volksrat“ je izdal parolo, da se za letošnje ljudsko štetje dela bolj tiho in podrobno. Nemški in nemčurški zaupniki v važnejših krajih na Spodnjem Stajerskem imajo že posebno navodila, v katerih se obširno razlaga, kako naj se že za časa pripravljajo agitatorji, da se bo število Nemcev potom ljudskega štetja kolikor mogoče na umeten način povzdignilo. Te določbe so: 1. Števne komisarije pridobiti. 2. Poslane brošure in letake razdeliti med ljudstvo. 3. V bližini mest, trgov in prometnih krajev razviti zadnje dni živahno agitacijo in posebno hišne gospodarje nagovoriti, da dajo svoje podložne in stranke zapisati kot Nemce. 4. Prirediti posebno med delavstvom manjše shode in sestanke. 5. Razviti agitacijo od hiše do hiše.

Letošnja trgategv se je na sploh na Goriškem slabo obnesla. Najslabše je v tem oziru na Kanalskem, kjer je pobrala peronospora skoraj vse. Po Krasu je vzela vinski pridelek deloma toča, deloma peronospora. Računa se, da se je pridelalo tu petino navadne letine. Po Vipavskem je škodila največ peronospora. Tu se računa majhno polovico navadne letine. Še slabše nego na Vipavskem je v Brdih, kjer se je pridelalo komaj dobro tretjino.

V Furlaniji se računa komaj majhno tretjino. Seveda so povsod vinogradniki, ki imajo tudi navadno letino, ker so o pravem času škropili proti peronospori; so pa tudi taki, ki so pridelali lani nad 80 hl, a letos komaj 80 l.

Vsled slabe letine, ki pa ni samo pri nas, ampak skoraj po celem svetu, je cena vinu poskočilo. Novo vino se prodaja po Vipavskem od 36 do 46 K.

— C — **Novi podružnici Prve hrvatske hranilnice.** Ta največji in najpodjetnejši hrvatski denarni zavod je odprl novi podružnici v Senju in Otočcu.

Razne vesti.

Boj zoper analfabetizem na Hrvatskem. Na Hrvatskem je ogromno število analfabetov. Tretjina vseh šoloobveznih otrok nima šol. Vojaških rekrutov je pa 72 odstotkov analfabetov. Predvsem je torej treba izboljšati ljudsko šolo. Kakor je razvidno iz statističnih podatkov, narašča število šol od leta do leta, vendar pa to število šol, kakor tudi število učnih moči nikakor ne zadošča, da bi dobili vsi hrvaški otroci najprimitivnejše temelje kulture. Leta 1908—9 je bilo na Hrvatskem 98.010 otrok brez pouka in veliko število šol ni moglo sprejeti vseh otrok. Da se temu nedostatku vsaj za silo odpravimo, je ban dr. Tomašić dovolil, da se vzame iz izseljeniškega fonda 300.000 K za podporo tistim občinam, ki neobhodno potrebujejo šol.

Radi grožnje, da postane socijalni demokrat kaznovan. Iz Düsseldorfa: Podčastnik Henz od 5. stotnije 53. pešpolka v v Kalku je zagrozil, ko se mu ni dovolilo dopusta: „Sedaj še nisem socijalni demokrat pa lahko postanem.“ Višje vojno sodišče go je vsled tega v sedemtedensko ječo kaznovalo ter ga degradiralo.

Zrakoplovi in odškodnine. Zrakoplovstvo je odprlo nova pota za dohodke za odvetnike. Neki francoski kmetovalec toži namreč znanega zrakoplovca Farmana, češ, da mu je z zrakoplovom prepodil divjačino iz njegovih gozdov in mu povzročil na ta način precej škode. Drugi kmet zopet toži, da je zrakoplovec šel pre nizko, mu potlačil koruzo in napravil zopet škodo.

Tako smo prišli v dotiko z novimi tožbami, odvetniki pa novimi dohodki.

Najnovejša morilno orodje. Svetovno znana trdka Krupp, ktera je obogatela od človeške neumnosti, je iznašla nove vrste topov. Posebnost tega topa je v tem, da se njegova krogla razpoči in potem

se razvijejo strupeni plini, kateri zamore vsako človeško bitje v okrožju. Ta top zelo zanima razne bedake, kot je nemški cesar in razne visoke postopake, kateri si slušajo svoj kruh s tem, da proučujejo načine, kako bi se dalo najbolje pomoriti kar največ ljudi.

Duralumini S to besedo se zaznamuje nova kovina, katero je začelo izdelovati neka angleška trdka. Iznašel je to kovino H. B. Weeks, kateri je glavni inženir trdke Vickers Sonns & Maxims. Ta kovina je prav malo težja, kakor aluminij, je tako močna, kakor jeklo in primeroma dve tretjini lažja. Zamore se variti, kovati, liti, lotati in sploh vse.

Glede aluminija se mora reči, da je za praktične porabe še precej praktična kovina. Je sicer glede močnosti jednaka jeklu, samo premalo upogljiva je. Nova kovina pa ima tako upogljivost, kakor vsako najboljšo jeklo. Posebnost nove kovine je tudi v tem, da se je ne prime rja.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Pojasniti so brezplačna. Ozira se samo na pisma s popolnim podpisom. Anonimno — v kol! Kder si ne izvoli posebnega geča, mu odgovorimo pod začetnim črkama primka in krstnega imena.

Reservist 1909. Duplikat vojaške knjižice dobite potom prošnje pri dopol. okraj. poveljstvu c. i. kr. pešpolka št. 97 (vojašnica) proti 20 h pristojbine. — **Barkovljan.** Vi gotovo zamenjate, kajti ljubljanski „Nar. dom“ nima hotela, ampak samo restavracijo. — **Denar.** Vrednostnih papirjev ne prodajamo, še manj pa — žali bože — kupujemo, zato Vam ne moremo svetovati na katere spekulirajte. Obrnite se torej v tej stvari na kako banko. — **Slovenka pri sv. Jakobu.** 1) Zidava novega šolskega poslopja se začne marca meseca v ul. Giuliani. 2) Pristno slovenskega imena za Frančiška ni. Rabimo navadno Franica, Franja, drugo so tujke. — **Starček.** 1) Nemogoče. Pokojnino dobi soproga, če ste se poročili v akt. službi, pozneje le „milostnim potom“, a prav malo. 2) V postev pridejo le legitimni otroci. — **Ahasverus.** 1) Dalmacija spada itak pod Cislajtanijo. Matura, končana v banovini, je veljavna tudi za tuk. univerze. Preskrbi se samo „nostrifikacija“ spričevala. 2) Obrnite se na kako slov. knjigarno, ki Vam pošlje imenik. — **A. D. Jama S. P. D.** v Slivju je že sedaj odprta za turiste. Kdaj bode odprta za splošno javnost niti S. P. D. ne ve točno, bržkone pa drugo poletje. Ako si jo hočete ogledati sedaj, se oglasite pri tamošnjem gostil. g. Bubnič, ki bo proti plačanim pristojbinam za vodnika, razsvetljavo in vstopnino preskrbel, da si jo ogledate. — **Čitateljica „Edinosti“.** Zakon za vpokojene in njih udove (po starem stilu) je že sankcioniran. Kadar stopi v veljavo, se izplača določeni povišek brez prošnje. — **Intere-siran oče.** 1) Uverjeni smo, da Vas jezi, ker se ne poučuje slovenščina na šoli P. Lipsia, a kdaj se bo imenovanje izvršilo tudi ne vemo, pač pa nam je znano, da je bil terno predlog za razpisano mesto poslan iz Trsta že pred enim mesecem. Čudimo se pa mi sami, zakaj ne poučujeta vsaj začasno učitelja Slovenca z druge nem. lj. šole. 2) Italijanščina se na nemški šoli v ul. Fontana ni poučevala, ker se kljub dvakratnemu razpisu ni javil noben prosilec, ker so vsi italj. učitelji na Primorskem bolje plačani, nego podučitelji v drž. službi. — **Mesojede.** Uvoz argentinskega mesa ne bode imel pri nas nikakega upliva na splošne cene mesa, ker 1000 kg. ki so namenjeni za Trst, bodo pokupili radovedni Tržičani kot „delikateso“ (?) morda po višjih cenah nego domače meso. Druga pošiljatev pride pa šele do decembra. Dotlej se lahko tolažimo — s polento. — **Tržičan.** Znak R. N. na čepicah angleš. mornarjev znači „Royal Navy“ t. j. kralj. mornarica. — **Djakinja.** Bolgari izgovarjajo Sôfija. Preje so imenovali Sreddec. — **I. K. v B.** Odstranite sedanji omet do glav. zida. Na to prevlečite steno s katramom, pomešanim s smolo. (Vsakega polovico.) Kadar se to osuši, pa namečite omet s cementom. **OPOMBA.** Ozirali se bomo v vsaki ponedeljski številki le na vprašanja, ki pridejo v uredništvo do sobote.

Velika klobučarna G. Doplicher

Klobuki iz klobučevine prvih tovarn. Specijaliteta: trdi angleški klobuki. Emporij kap za potovanje in za šport.

TRST
Corso št.
34.

Peter Jeraj

Zaloga pohištva

Ulica Vincenzo Bellini 13
vogal ulice S.ta Caterina

TRST

Toplo se Vam priporoča,
da kupite

stearične sveče

Nove tržaške tovarne (Nuova Fabbrica Triestina „Marca Angelo“), katere so najboljše vrste in po nizki ceni.

Guido Bienenfeld

Trst - ulica Coroneo 39 - Trst

ODLIKOVANA

tržaška prodajaln. obuv

ULICA GIOSUÈ CARDUCCI ŠT. 21

Razn. različnih izberov najfinjših moških in ženskih obuv po najnižjih cenah se prodajajo tudi po izrednih cenah:

Uenje Boxcalf s trakovi . . . po K 10.—
Uenje Boxcalf z elastiko . . . po K 10.—
Uenje Boxcalf oblika Derby . . . po K 10.50
Uenje Boxcalf z zaponami Triumph po K 10.50
Enaki za dečke 1 K manj. - Vsakov. blago 1. vrste
Oblike moderne. — Delo zelo trpežno.

Slovenke :::
kupujte kolinsko cikorjo

TRVDKA

Adolf : Rostoris

skladišče oblek za moške in dečke
Trst, via S. Giovanni 16, I.
TELEFON 46v. 10-83.

(zraven restavracije Cooperativa ex Hacher) prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.
Najdogovornejše cene.
POZOR! Skladišče ni v pritličju, ampak v prvem nadstropju

Giacomo Monaro

urar in dragotinar v Trstu, ulica della Guardia 22

VELIKA IZBERA SREBRNIH IN ZLATIH PREDMETOV. — POPRAVE IN NAROČILA SE IZVRŠUJEJO PO NAJZMERNEJŠIH CENAH.

Kupuje se zlato in srebro.

Stara grška žganjarna

v Trstu, Via Cavana 5. Tu se dobi bogata izbira likvorjev; specijalitete: grški in francoski konjak, kranjski brinjevec, kratki slivovec in briški tropinovec in rum. Cene nizke. Izbera grenčic. Plastične in zapelenci. Grška masti iz Šija. — Se priporoča Andrej Antonopula.

GOSTILNA

„Al Cigno“

Trst, ulica Giorgio Vasari 12
(na vogalu ulice Giuseppe Parini)

toči najbolji kraški teran, belo vipavsko in črno istrsko vino. — Vedno sveže Budjaviško pivo. — **DOMAČA KUHINJA.** — Cene zmerno. Postrežba točna — Za obilen obisk se priporoča **Anton Bolé.**

Josip Črnigoj

priporoča slav. občinstvo svojo
pekarno in sladčičarno
Ulica Ferriera 37 vogal ul. Conti.

Prodajalna jestvin in kolonialnega blaga

Ulderico Basso

Trst, ulica Jarnelo 14

Blago vedno sveže
in cene zmerne.

Tržaški grafični zavod
(Stabilimento grafico Tristino)
Trst, Piazza della Borsa 13.

Kupujte gramofone
in plošče

— samo v največji primorski zalogi —

Tržaški graf. zavod

(Stabilimento grafico Tristino)

TRST, Piazza della Borsa št. 13

Plošče s slovenskimi hrvaškimi, italijanskimi in nemškimi komadi v ogr. izbori
Pošiljatelj na deželo.
Plačevanje na obroke.

